

ST. — NO. 1664.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1937, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., 2. AVGUSTA (August 2), 1939.

Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave.

LETO—VOL. XXXIV.

Angleška politika v Aziji v zelo težkem položaju

VLADA V TOKIU ZAHTEVA, DA SE ANGLESKA NADVLADA NAD KITAJSKO UMAKNE. — POSESTI VELIKE BRITANIJE V NEVARNOSTI VSLED PREŽ TREH VELESIL

Mogočna, ponosna Velika Britanija, ki ni bila vajena pozirati provokaciji, je prišla v položaj, v katerem mora prenesti marsikaj, ker si ne upa v vojno. Japonski militaristi to situacijo dobro izrabljajo. Uverjeni so, da je sreča na njihovi strani.

Boj za nadvlado

Dolgo dobo je imela gospodarsko nadvlado nad Kitajsko mogočna Velika Britanija. Bila je gospodarica morja in je lahko ukazovala tudi naglo napreduječi Japonski. Angleški kapitalizem je kontroliral kitajski pristanišči in imel v njih svoje posebne predele, v katerih so imeli domaćini Kitajci in kitajska vlada je "posvetovljen glas". V upravi so odločevali Angleži in deloma zastopniki drugih imperialističnih sil, ki so si izkale koristi na Kitajskem.

Ogromne investicije

Investicije angleškega kapitalizma na Kitajskem segajo v stotine milijonov dolarjev. So mnogo večje kot pa investicije ameriškega kapitalizma. Industrija, železnice, promet na rekah, rudnikih itd. je prešla v posest Angležev, ali pa pod njihovo kontrolo in varstvo. Tuje velesile so gospodarile nad kitajskimi carinarnicami, imele so in imajo še v kitajskih mestih svoje čete in svoje vojne ladje v kitajskih pristaniščih in v kitajskih plovbenih rekah. Kitajska sodišča niso imela pravico soditi Evropejcev. Američanov in Japoncev, tudi če so izvršili nad kitajskimi državljanji se tak zločin. Evropske velesile, Zed. države in Japonska so imele, in imajo še na Kitajskem za svoje državljane svoja sodišča.

"Nov položaj" v Aziji

Japonska se je po svetovni vojni odločila, da bo evropsko nadvlado nad Kitajsko izrinila in jo nadomestila s svojo. Najprvo je vzela Mandžurijo in razveljavila v nji vse privilegije sovjetske Rusije. Ako bi takrat evropske velesile in Zed. države hotele stopiti japonskemu imperializmu na prste, bi mu lahko iztrgale Mandžurijo morda brez vojne, ampak se je liga narodov zadovoljila le s preiskavo in dognala, da je Japonska Mandžurijo res vzela Kitajski ter jo proglašila za "samostojno državo". Med tem si je Japonska zgradila v Mandžuriji vojno industrijo in posala tja velik del svoje armade za eventualen spopad s sovjetsko Unijo. V istem času se je v Evropi oborožila Nemčija do zob in organizirala "proti-komunistično zvezo", v kateri so tri "lačne" velesile: Nemčija, Italija in Japonska, ter nekaj manjih držav.

Dve zelo važni priredbi

V nedeljo 20. avgusta bo v Strabenu piknik kluba št. 118 JSZ in konferenčni organizaciji Presvetne matice za zapadno Pensylvanijo.

Isto nedeljo bo v Clevelandu konferenca klubov JSZ in društva Presvetne matice. Prične se ob 9. dop. v Slov. nar. domu.

NAPADI NA ZAKON O MEZDAH IN DELAVNIKU

Sodelovanje boljše kot neopravičene graje in kritike

Proletarec ne more, niti ne skuša ugajati vsem, ki ga čitajo. Ako bi si prizadevali vsem ustreči, bi ne zadovoljili nikogar. Vrh tega bi takega lista niti ne bilo vredno čitati.

Proletarec izhaja, da služi določenim namenom in v tem smislu je urejevan. Ta ali oni morda želi, da bi priobčeval le njegova mnenja in drugo gradivo po njegovem okusu, cenzuriral pa protivna mnenja. Dogaja se, da skuša kdo grajati urednika, ker je priobčil kaj takega kar njemu ni všeč, ali pa ker se noče ravnat po njegovih kapricah. Ako se mu popolnoma zameri radi njih, ga celo obdolži "pomanjkanja hrbitenice".

Proletarec je list borbe za socialistična načela, proti zavaianju in za ludske körsti. V te namene so da urejevali prejšnji uredniki in urejuje ga sedanji več kot polovica Proletarčeve dobe.

Prihodnja konvencija Progresivnih Slovenk

V Clevelandu je bila februarja 1934 ustanovljena organizacija "Progresivne Slovenke Amerike". Dne 18. sept. t. l. bo imela v SND na St. Clairju svojo prvo konvencijo. Drustvo (ali krožek) ima šest izmed teh štiri v Clevelandu in dva v Peni. Predsednica PSA je Frances Candon, tajnica Mary Durn in blagajničarka Ana Zaic. Njeno glasilo je "Enakopravnost" in urednica za gradivo PSA pa Mary Ivanush.

Priprave za dan SNPJ

La Salle, Ill. — 2. dolgo ni bilo v naši naselbini toliko živahnosti, kot zdaj. Pečamo se namreč s pripravami za dan SNPJ, ali bolj pravilno, kar zaradi zaporedne dneve SNPJ, ki jodo 2., 3. in 4. sept. Igrale bodo sestre Bergant iz Lisbone, ki imeli bomo nič koliko raznih tekem in iger, glavna govorica bosta V. Cainkar in M. C. Krueger, vnanji gostje dobe v soboto 2. sept. večerja brezplačno, vmes se bodo vršile seje itd.

V La Salliu bo torej omenjene dni velika reč. Ce le utegnete, pridite k nam tudi vi. — Clan.

Slavje 35-letnice SNPJ v Johnstownu

Johnstown, Pa. — V nedeljo 6. avgusta priredila Hrvatski farmi Conemaugh Valley federacija društva SNPJ slavje 35-letnice SNPJ, na katerem bodo sodelovali trije pevski zbori, čuli bomo govornike, in vse polegden se bo po vrtu razglasila podoba in petje iz zvočnikov, zvečer pa bo na plesni zabavi igral Kaplerjev trio.

Piknik se prične že ob 9. dopoldne. Od 1. pop. bo vozil piknikarje od 9th Ave. na piknik in potem nazaj do 11. ure truck brezplačno. Vstopina na piknik je 10c, ki se jo plača ob vstopu v bus.

Druga pojasnila so v oglašu v tej številki.

Frank Cesen se preselil v Cleveland

Frank Cesen, ki je že precej let deloval v Detroitu, bodisi na kulturnem kot na drugih poljih, se je preselil v Cleveland, kjer je živel predno se je nastavil v metropoli avtne industrije. V Clevelandu obratuje z družino delikatesno trgovino na 775 E. 185th St.

Homatije v Jugoslaviji

Prejšnji premier in diktator dr. Milan Stojadinović je zdaj brez stranke. Iz tiste, katero je ustanovil, je bil nedavno izključen in z njim vred mnogo drugih srbskih politikov. Stojadinović je bil do padca svojega kabineta tudi predsednik stranke, ki jo je ustanovil in vodil. Dr. Korošec je postal v-nji.

BOJ ZA RAZVELJAVLJENJE MINIMUMA, KI DOLOČA 25

"UŠIVIH CENTOV" NA URO

JOHN L. LEWIS DENAR V DEMOKRATSKO STRANKO SLABO INVESTIRAL. — DELAVCI OD KAPITALISTIČNIH STRANK NE MOREJO PRIČAKOVATI NIČ DOBREGA

Pod pritiskom krize je zvezni kongres v prejšnjem zasedanju sprejel zakon, ki določa maksimalni delavnik in minimalno mezzo. Delavnik je 44 ur na teden in v nekaterih obračnih je dovoljen daljši, posebno v sezonskih delih. Minimalna plača je 25c uro. Ko je prišla predloga prvič pred kongres, so ji mnogi poslanci histično nasprotovali in obstruirali njen sprejem. Izkorisčevalci delavcev so preplavili Washington s ploho telegramov, v katerih so urgirali kongresnike in senatorje, da naj predloga porazijo, kajti če bo sprejeta, ne bo prinesla drugega kakor skodo.

Skodo komu?

Milijone prizadetih

Zakon o mezdah in dolgovnosti delavnikov je bil končno sprejet z nadaljnimi izjemnimi dobročembami, vendar pa je pripomogel milijonom delavcem do skrajšanja delavnika in povisjanja plače, posebno v južnih državah, kjer so nešteti moralni delati po 10 in veči tudi več ur na dan za plačo, ki ni značala povprečno niti 9 dollarjev na den. V vzhodnih in drugih državah je ta zakon skrajšal delavnik posebno delavkam v restavracijah, hotelih itd. Mnogi niso imeli nikake plače nego bili odvisni samo od napitnin.

Za nadaljnje omejitve

Nekateri izkorisčevalci na jugu so po sprejemu tega zakona zaprli svoje delavnice, češ, da jim je nova postava zvišala obratne stroške in s tem onemogočila uspešno konkurenco. Mnogi bogati "patrioti" so namreč v prošlih desetletjih preselili svoje tovarne na jug, kjer so delavci cenejši in unije prepovedane. Zato je omenjena postava prizadela najbolj izkorisčevalcev v južnih državah. Ko so kongresniki takrat vrnili, so dobili od svojih podpornikov ukor in pretreso, da bodo ob službi, če zakona ne spremeni delajalcem na jugu v prid.

Boj proti "socializmu"

Tako so zastopniki izkorisčevalnega sloja moralni priti novi boji proti postavi o mezdah in delavniku, ker je "socialistična" in s tem "neameriška" in "protiameriška". V sedanjem zasedanju kongresa je nastal

Velesila strokovno organiziranega delavstva

Ni je jačje velesile kot je mednarodno organizirano delavstvo, samo če bi moglo nastati složno in uveljavljati svoj program z edinstveno svetovno akcijo.

Na primer, mednarodna zveza strokovnih unij, ki je imela meseca julija konferenco v Cuiabu, je sama na sebi velesila. Nad osmennajst milijonov delavcev je organiziranih v njej. Več unije v Angliji in v Franciji ji pripadajo, dalje AFL v Zed. državah, unija premogarjev (UMW) in mnoge druge unije CIO.

Od svojega prošlega doletnatega zabora je mednarodna

strokovna zveza sicer utrpela tudi velike izgube, ki ji pa število članov niso znizale. Izgubila je iz svojih vrst sijajno unikatno gibanje na Češkem, ki je moralno prenehati vsled bajonetov Hitlerjeve vojske. V Gdanskem in v Memelu so unije prizadeli nacija enako kakor v Nemčiji. Pristopila pa je v internacionalno med tem mehiška zveza unijskoga delavstva in pa AFL poleg raznih drugih skupin široga sveta.

Stevilo članov unij se je od

prošlega do tega zabora zvišalo v vseh demokratičnih državah. Načrte unije v internacionalni so po padcu demokratične

Nemčije unije v Angliji. Sijajno organizirane so v škandinavskih deželah. V Angliji je do pet milijonov članov, kar je več kot dvojekrat potreben za odstotek organiziranih delavcev v Zed. državah (vključivši unije TFL, CIO in vse druge). V Franciji je približno štiri milijone unijskih delavcev, ki so vse v internacionali. Slično so načrte unije na Švedskem, Norvežem, Dansku, v Švici itd.

Za sprejem v to mednarodno zvezo je angleški unijski konгрès letos predlagal tudi zvezno unijo sovjetske Rusije. A nasprotnanje proti sprejemu sovjetevega sveta.

V tej in prihodnji številki

Ali je "pete kolone" še kje drugje kot pa je bila v civilni vojni v Španiji, v zaledju republike? Citajte članek na 2. strani, ki ima naslov "Peta kolona".

V tej številki je dcipis F. Barbica, v katerem se pritožuje nad tem in onim, in pa pojasnilo urednika, da bo stvar vsekemu jasna.

Dalje je v tej številki dcipis L. Kaferla — drugi odgovor J. Tancku na njegov drugi dcipis. Nekaj komentarja k njemu je v koloni enakega naslova na 4. strani.

Cemu Anglia mirno trpi provokacije Japoncev, ki jo poričujejo med Kitajci in pred svetom? Članek o tem na 1. strani.

Kaj more delavstvo pričakovati od kapitalističnega kongresa drugega kakor stentat na zakon, ki določa manjši čas "25 ušivih centov na uro"? Članek na 1. strani.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75,
za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka
popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.**"Peta kolona"**

"Kaj je 'peta kolona'?" je vprašal nekdo.

"Peta kolona" je sovražnik v zaledju. Morda tvoj sošed, tvoj brat, tvoj tovarš pri delu, član kabinet, itd. Pomeni sovražnika, ki se hlini, da ni sovražnik, ki se čestokrat predstavlja za prijatelja ali celo prvoroditelja za tvojo stvar, a zahrbtno želi zmago tvojim smrtnim sovražnikom in jim podtalno pomaga če le količaj more.

Izraz "peta kolona" je prišel v veljavno najbolj v času civilne vojne v Španiji. V fašističnem delu so delovali štiri "odkrito" in v republikanski "peta". Ljudje, ki so bili nasprotniki ali morda celo smrtni sovražniki republike, so jih hlinili ustanost. V tem so ji izpodkopalni tla pod nogami. Ko je padla, je "peta kolona" pokazala s prsti na zaznamovane republikance in Frankovi rabi pripravljajo ukaz.

"Peta kolona" je starodaven sovražnik. Je kakor gnojna rana v telesu, ki se noč zaceli. Ali kot rak-rana, ki razjeda skoro do konca brez bolečin.

Ni je organizacije, dežele, stranke in naroda, ki bi bil brez "peta kolone".

Ameriško socialistično gibanje je razbila vnašanja sila s pomočjo "peta kolone". Združenje ameriških delavskih unij prečuje vnašanje sovražnik z mogočno oporo "peta kolone".

Marsikdo v "peti koloni" smatra, da vri dobro delo. V resnici je orodje sovražnikov organizacije, dežele ali naroda, v kateri "peta kolona" razvila svoj stup.

Vse delavskie organizacije v tej deželi, posebno socialistične, ker so bile najpoštenejše in s tem najnevarnejše rakicij in sovražnikom ljudstva in napredka sploh, so bile posebno v tej krizi okužene s stupom "peta kolone".

Močne so pod zavratnimi udarci propadle; izgubile svoje publikacije in druge ustanove, ki so jih jim zgradili iskreni ljudje trudoma in z gmotnimi žrtvami skozi desetletja. Tam, kjer bi morale biti trdnjave, so vsele "peta kolone" razvajine.

Rooseveltov new deal uničuje "peta kolona", zapovedena v reakciji, ki krmari demokratisko stranko. Komunisti v socialistični stranki so bili "peta kolona", enako trockisti in pa tisti "militanti", ki so izginili iz nje ko kafra, čim je "peta kolona" izvršila svoj namen.

Naravno, da so ti mogočni razdiralni vplivi "peta kolone" posegli s težkimi udarci tudi v naš pokret, ki ga imamo pod okriljem JSZ. Nasledil ji je marsikdo, ki ni mislil hudega, a so se mu bombastična gesla in "argumenti" ter insulti "peta kolone" proti nam dopadli toliko, da je kazal pretilno s prstom na one, ki so ostali zvesti svojemu pokretu in delali zanj.

"Peta kolona" je divjala tudi v SNPJ, posebno na njenih konvencijah in njen cilj v vsakem slučaju je bil uničiti socialistično delo, socialistično ideologijo in vero v poštenje. "Peta kolona" je imela med nami zavezniče celo med onimi, ki so smatrali, da z njo vred dela dobro.

Tudi danes buta "peta kolona" ob nas z vsemi svojimi odkritimi in zavratnimi močmi. Ker smo vojne z njo navajeni, se je ne bojimo ne v eni ne v drugi obliki, kajti pod vsako masko jo bomo spoznali za to kar je in jo predstavili za tako ljudem ter jo porazili.

Brezposelnji ljudje, dolarji, tovarne in farme

Brezposelnost je v moderni družbi najtežja socialna bolezzen; njene posledice prehajajo več ali manj v eni ali drugi obliku na vse druge sloje.

Za brezposelnost v Zed. državah ni nikakega tehtnega vzroka. Vzlie temu je nad deset milijonov delavcev brez zasluga. Vsle njihove odsloditve je tisoče tovarn povsem prenehalo obravnavati, ali pa zaposlujejo znatno manj ljudi. Stotine milijonov dolarjev leži brezposelnim v bankah, ki v tem položaju ne donašajo nikomur kaj prida obresti. Farmarji morajo obdelovati manj polja in omejevati živinorejo, sadnjere itd., ker ne morejo prodati vsega, kar jim nudi dobra letina. Trgovine so izgubile na prometu, ker odjemalcem ne zaslužijo niti z daleč zadosti, da bi si nakupili toliko kot potrebujejo za dostojno preživljjanje, za komfort in zabavo!

Tako je brezposelnost učinkovala kakor kamen, ki ga vrže v vodo. Najprvo napravi majhen val v krogu, in potem se širijo krog za krogom, vse pa so nastali zaradi prvega.

Brezposelnost v Zed. državah ne bi bila nikak problem, če bi bila naša ekonomika uredbna tako, da bi temeljila na potrebah prebivalstva. Ker pa funkcioniра zgolj radi profita, trpi posledice milijone ljudi, ki bi radi delali magari vsak dan, pa morajo ginevati v brezdelju in čakati miločinskih del. Se celo ta so jih ocitana, kakor da so oni kaj hudega zakrivili, ne pa družba, ki ne zna niti z daleč uporabiti bogastev, ki so stvarstvo vseh ljudi in bi lahko vsem enako koristila.

Svet je za vse dovolj velik in vsem nudi raj. Treba je le pravih vrtnarjev, ki bi ga pravilno preuregili, in ljudi, ki bi ga spremeniли v raj zase in svojce.

Kje so danes tisti socialisti, ki so bili boljši nego oni v klubih? Potrebujemo jih v klube.

SLABI ČASI PRI WPA

Spremembe v italijanski socialistični federaciji

Iz zapisnika seje odborov J. S. Z.

dne 7. julija 1939

Italijanska socialistična federacija je postal koncem junija avtonomna. V angleščini se naziva za "Italian Socialist Autonomous Federation". Njeno "casilo" je isto kot doslej, le da je imen skrajšalo v "La Parola" (prej La Parola de! Popolo). Spremenilo je tudi obliko. Prej je izhajalo v tabloid formatu, zdaj pa v obliki časopisa. Za njegove sotrudnike so oglašani Gaspare Nicotri, Giovanni Sumerano, Arturo Giovannitti, Francesco Frola, Vincenzo Vacirea, Domenico Sardino, Ettore Manfredi, Girolamo Valentini in več drugih.

Ena glavnih kritik proti socistrukki na zadnji konferenci italijanskih socialističnih federacij je bila, da je soc. stranka za izolacijo namesto za mednarodnost in za taktilko ameriškega vmešavanja v evropske zadeve, namesto za kolektiven boj proti Hitlerju in Mussolini.

Člani, ki so bili proti odstopu, so ostali v soci. stranki. Italijanska federacija je bila že več let po številu članov zelo slabka. Zatrjuje, da bo napredovala zdaj, ko je avtonomna. Delovala bo v unijah, sodelovala v boju za demokracijo, njen glavni boj pa je namenjen prisilstvu fašizma med ameriškimi Italijani in proti Mussolini. Izdati na našem pokretu.

Nazadovanje nemškega filma

S prihodom Hitlerja na kraljevino Nemčije se je diktatura polegoma vrgla tudi na filmsko industrijo. Režiserji so morali postati izvrsevalci navodil ministra propagande. Kadar kak film še propagande in "nemške čiste kulture" ni bil všeč, so ga moralni kritiki v listih smetili in raztrgali. Nihče pa ni smel izraziti kaj v obrambo takega filma. Zato se so režiserji, ki so bili umetniki v svojem poslu, izselili, ali pa so umaknili. Vrh tega so bili vrženi iz služb v filmski industriji raznih tehničnih veščin in režiserji židovskih ali pa le nekaj percentov židovskega pokolenja. Nad nemškim filmom mora zavladati "čista arijska kri".

Predlog je bil nazadovanje, kajti masi novih filmov niso bili všeč, pa tudi manj je bilo prirejenih na leto, kakor prej. Na primer leta 1931 je bilo v Nemčiji izdelanih 140 velikih filmskih iger, poslednja leta pa je padla produkcija pod sto filmov. V Nemčiji (vključivši Avstrijo in Češko) je ogrom 7,000 kino-gledišč z nad 3 milijonoma sedežev.

V njih se predvaja mnogo ameriških filmov in bi se jih še veliko več, če bi nemška cenzura ne zavrgla vsakega tujega filma, v katerem so med igralci tudi židje, ali pa ce se jdi zdi, da ni v skladu s kulturo, kakor si jo tolmacijo naciji. Poleg ameriških so v tretjem rajhu na drugem mestu francoski filmi. Lani je bilo dopuščenih v Nemčijo 11 francoskih, leta prej pa samo trije. Ameriških pa prošlo leto 38, predprešlo pa 30. Oficijala propaganda se trudi, da bi ljudstvo ne posečalo predstave tujih filmov, pa nima uspeha. Ljudstvo jih zahteva, ker jih je bilo navajeno in so mu všeč kakor sedanji domači.

Sprememba v dveh cleve- landskih uredništvih

Frank J. Turek, ki je urejeval "Glas SDZ", je dobil službo v uredništvu "Ameriške Domovine", v katerem je nastala vzel zaradi smrti L. J. Pirca. Za urednika "Glas SDZ" je glavni odbor najel Louis Rozmana.

Tekstilna ena najvažnejših industrij

Tekstilna industrija se po pravici pristeve k glavnim na svetu. Delavci v nji so v nekaterih deželah dobro organizirani (v Zed. državah ne). Meseca julija to leto se je vrnil Stockholmu na Švedskem Kongresu internacionale tekstilnih delavcev, katerega se je udeležilo 72 delegatov iz vseh krajev po svetu, kjer so tekstilna središča.

Navzoči Frank Alesh, D. J. Lotrich, Frank Zaitz, Anton Garden, Justin Zajec, Rok Boženik, Vinko Ločniškar, Angele Zaitz, Louis Baniger, Joseph Drasler in tajnik Chas. Pogorelec.

Odborni: Joško Ovenc, Frank Udovich in Mary Ovenc.

Za predsednika seje izvoljen Frank Alesh.

Zapisnik prejemanje seje sprejet.

Dopisi. — Tajnik prečita pismo s. Klaricha iz Detroita v katerem meni, da razmere v prid agitacije za razširjenje Proletarca zdaj niso ugodne.

Nato tajnik prečita pismo klubu št. 27 iz Cleveland, in pismo klubu JSZ v Strabanu, ki sta ga pisala Marko Tekautz in John Cesnik. Vsi priznajo odložitev prihodnjega zbor.

K temu tajnik Pogorelec priponi, da mu tudi v drugih pismih in osebno priznajo, da se naš zbor odloži na prihodnje leto. Porocilc tajnika. — Ch. Pogorelec je v svojem poročilu med drugim omenil, da je imela JSZ v prvi polovici tega leta na podlagi naročenih članskih znakov povprečno 433 članov. Z onimi, ki so s članarinou začeli, jih je precej več. Letak na našem poketu je bil vratil v sklepni dnevi. Moraš jo poznavati in se jo poslužiti, da koristil in našem poketu.

Aleš pravi na izvajanja urednika o kritikah proti Proletarcu, da je bil Proletarec zmerom obširan z očitki, da je krv tega in onega, in tako bo ostalo. Naša dolžnost pa je, da se pravilno držimo svojih smernic in delamo zanje.

D. J. Lotrich pojasnjuje tudi razne dopise in kritike, dalje o reklami za takozvani slovenski ban v Pensylvaniji itd. Justin Zajec meni, da ne bo koristilo, če se izoliramo. To je poudarjal že na prejšnji seji.

Frank Zaitz pojasnjuje tudi razne dopise in kritike, dalje o reklami za takozvani slovenski ban v Pensylvaniji itd. Justin Zajec meni, da ne bo koristilo, če se izoliramo. To je poudarjal že na prejšnji seji.

Frank Zaitz pojasnjuje tudi razne dopise in kritike, dalje o reklami za takozvani slovenski ban v Pensylvaniji itd. Justin Zajec meni, da ne bo koristilo, če se izoliramo. To je poudarjal že na prejšnji seji.

Prihodnji zbor. — Chas. Pogorelec predlaže na podlagi prečitanih pism in drugih sugestij, da se prihodnji zbor JSZ in Prosvetne matici vrši leta 1940, namesto leta 1939. Predlog podpiran.

Ločniškarju se odlaganje zboru ne zdi potrebno. Sklenili smo, da se vrši letos, torej če mu odlasati? Justin Zajec je tudi zato, da se zbor vrši letos, ker nam sedanje stanje v zvezni noci ne koristi in je kvarno z njim nadaljevati. Naj se spomina vprašanja rešijo čimprej. Aleš je za odložitev, ker smatra, da je položaj letos za zbor neugoden. Če se prenagliimo, lahko spravimo zvezo v nevarnost, da se razbijte. Apelira, da bodimo previdni. Garden pravi, da je navajal že na eni prejšnji seji za odložitev slične argumente, kot jih zdaj klub v Strabanu. Ločniškar sugestira, da se naj bi o Pogorelečem predlogu glasovalo na prihodnji seji, na katero se naj istim, ki niso na tej navzoči, pojashi, o čem se gre. Pogorelec pravi, da je treba sklep storiti zdaj, kajti če bomo čakali do druge seje, bo premalo časa za volitve in priprave. Fr. Zaitz izvaja, da ko smo zbor odložili z leta 1938 na 1939, je že takrat dejal, da je taka zborovanja laglje zahtevati javnost v letu predsedniških volitev, kot pa na primer letos. Če ga letos sklicemo s stalnico, kako ojačati naš pokret, a še več pa, ako se v tak namen vrši prihodnje leto. Angela Zaitz pravi, da je priporočala odložitev že pred par meseci in še smatra, da bo to za JSZ najboljše.

Sledi glasovanje. Za Pogorelečev predlog, da se zbor odloži, glasuje šest navzočih in eden proti.

Rok Boženik priporoča, da naj tudi čas odločimo zdaj in predlagamo 4. julija. K predlogu govore Justin Zajec in drugi, ki so mnenja, da se naj določitev časa prepusti eni poznejši seji. Boženik umakne svoj predlog.

Tisk in literatura. — Pogorelec poroča, da je apel za počakanje agitacije v prid Proletarcu dobil dober odziv.

Zaitz govori o splošnem položaju, kot o izrabljivanju spora v Collinwoodu proti našemu poketu v prid "Napreja", dalje o sporu, ki je nastal vsled neke statistike o slovenskih podpornih organizacijah v Prosveti, in tudi ta slučaj se po deželi uporablja za namigavanja, kot da socialisti hočejo oblatiti ali omolovačevati druge organizacije. Dalje pravi, da se v Clevelandu neguje trditve, da so sozialisti v Chicagu nasproti

Boženikom.

Cemu se toliko ljudi rajše laže kakor govoriti resnice?

Zaitz je nezvanečnost še zmerom "plačilo sveta"?

In čemu je še zmerom toliko ljudi, ki skušajo svojim bližnjim, ki so jim bili dobiti, zagreniti življenje na vse mogoče načine. — Janko Radovedo.

Cemu se toliko ljudi rajše laže kakor govoriti resnice?

Zaitz

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Zagreb je lepo, moderno mesto. Ob postanku Jugoslavije je bilo najlepše in največje v državi. Pred vojno je bil Beograd po prebivalstvu sicer večji, a med vojno zelo zredčen. Sovražne armade so ga z bombardiranjem veliko porušile. Prebivalstvo se je začelo vanj vračati šele ob odhodu avstro-ogrskih in nemških čet. Zagreb ni imel teh neprilik. Po vojni je začel naglo rasti, toda Beograd ga je v nekaj letih došel in mu vzel prvenstvo.

Prva leta jugoslovanske države je bil Zagreb trgovski in finančni centrum mlade države. Še danes so banke v Zagrebu velike in večje kot so bile, toda finančni centrum Jugoslavije je zdaj Beograd. Za to je poskrbelo vlada.

Hrvatje so ponosni na svoj Zagreb, veliko bolj ponosni, kot pa Slovenci na Ljubljano. Ljubljana je bila do konca vojne le glavno mesto male kranjske deželice in kulturno središče Slovencev, dočim je bil Zagreb glavno mesto Hrvatske kraljevine, mesto univerze, velikih trgovin in obratov, velikih bank in glavno mesto vsega hrvatskega naroda. Oglasajo ga za enega najlepših mest v Evropi. Že ko prideš iz glavnega kolodvora, napravi Zagreb na tujce prijeten vtis. Pred seboj vidis prostran trg, široke, čiste ulice, cvetlične nasade in moderne zgradbe, med katerimi te ponosno pozdravlja hotel Esplanade. Kdor utegne, mu nudi Zagreb obilo zanimivosti. Prebivalcev ima okrog 190.000, ali 100.000 več kot pred vojno. Par ljudi mi je zatrjevalo, da je med njimi kakih 40.000 Slovencev, kar pa se mi ni zdelo verjetno. Točnih podatkov o tem nisem mogel dobiti. Je pa res, da je Slovenc mnogo v Zagrebu, čeprav ne morda kar 40.000. Uposleni so v trgovinah, v obrtih in tovarnah itd. V Zagrebu se Slovencu ni treba pačiti s hrvaščino, ker Zagrebčani naš jezik dobro razumejo in jim je blizu. Vrh tega se Slovenci v Zagrebu naglo assimilišajo. To je vzrok, da slovenska naselbina, čeprav šteje tisoče, ni kompaktna in se ne briga dobiti za svoja društva. Po par letih življenja v Zagrebu se večinoma smatrajo za "Zagrebčane". V družbi pojede s Hrvati njihove pesmi in uče jih slovenskih, da pojede skupno vsakih nekaj. V Zagrebu je tudi nekaj zelo premožnih Slovencev. Na primer, brat upravnika "Proletarca" Chas. Pogorela je postal v Zagrebu veletrgovcem. Pomagal si je veliko boljše v Zagrebu kot pa njegovi trije bratje, ki si služijo kruh v Zed. državah. Pred nekaj leti je umrl.

Tudi v ameriških velemestih dele berači, ki prosjačijo po ulicah, nabrani denar z drugimi. Pravijo, da so najboljše organizirani v New Yorku. Svojemu uradu plačujejo za "protekcijo" precejšen del tega kar noberejo. Zupan LaGuardia je pred nekaj meseci naročil policiji, da naj to "raketirstvo" z newyorskimi ulicami izprej iztrebi.

Ponoranem šetanju je šaljena nakupiti nekaj stvari, jaz pa v brivnico. Kdor je navajen ameriških brivnic, se v evropskih ne počuti tako komodno, posebno v podeželskih ne. V večjih brivnicih v mestih ima navadno s tabo najprvo okrakev vajenec, morda celo dva, potem brivec, in končno še portter. Ta zagrebški brivec mi je pravil, kako silno slab so plaćani brivci. "V Ameriki so v primeri z nami brivci aristokratje," mi je ščebetal in ob enem grajal, češ, da se veliko brijem sam, pa je potem izkušenemu brivcu delo otežkoeno, ker raste dlaka v napačno leko. "Jaz vas poznam," mi je končno rekel. "Nemogoče! V tej brivnici sem zdaj prvič in v Zagrebu še drugi dan."

Brivec — fant kakih 30 let — pa je vztrajal, da me je videl v paradi ameriškega hrvatskega pevskega zboru "Zora" in na odrvu v dvorani, kjer je pella.

Fant se je kajpada zmotil, ker niti vedel nisem, da je činkaški hrvatski pevski zbor na posetu v Zagrebu.

Potem sem o posetu tega zobra izvedel več, kar me je zanimalo. Njegovi člani so prišli v

Jugoslavijo na obisk in ob enem na koncertno turo. Že na Jesenicah so jih čakali predstavniki Hrvatske pevske zveze iz Zagreba in odboru "Zore" ponujali v sprejem pogodbo, s katero se bi obvezala, da bo pela samo v hrvatskih mestih, izpuščati na koncertne nastope po Srbiji. Na vseh koncertih bi pela samo in edino pod pokroviteljstvom Hrvatske pevske zveze in se točno držala njenih navodil. Dogovor v tem smislu so podpisali, ko so došeli z Jesenicami v Karlovec.

Ampak ista "Zora" je za finančiranje te ture prejela od jugoslovanske vlade \$4,200, kakor so po vrnitvi "Zorašev" pisali vsi hrvatski listi v Ameriki. Na turi po Jugoslaviji je nekaj "Zorašev" hotelo, da gredo peti tudi v Beograd. Vlada, ki jim je gromito pomagala, pa je že zelela, da naj svojo turo po Hrvatskem ne izrabljajo za netenje hrvatskega "separatizma", ker je "nasproten edinstvu Jugoslavije". Odbor "Zore" je bil torej "v kaši" že tam, ko pa so se vrnili, ga je večina izključila, namreč predsednika in drugih, ki so bili obdolženi paktiranja "s krvavim beogradskim rezimom". Denarja tej "krvavih vlad" niso vrnili ne eni ne drugi. V Beogradu sta bila tajnik in predsednik "Zore" in njuni tovarisi sprejeti pri ministrih in prirejen jim je bil banket. Ta "veličasten sprejem" jim je izposloval bivši jugoslovanski konzul v Chicagu, Gjuro Kolumbatović, ki je nekaj let ugajal svojo notorično politiko med Jugoslovani in Illinoisu in drugje in bil končno odpoklican.

Mlade člane "Zore", ki so bili rojeni večinoma v Ameriki, so po Hrvatskem strašili, da jih bo jugoslovanska vlada utaknila v vojaško suknjo, čeprav so ameriški državljanji, ako ne bo do šli peti tudi v Beograd. Ko je bila tura po Hrvatskem končana, so se ti mladenici res bali, da jih vzamejo v jugoslovansko armedo, pa so odšli "iz domovine svojih očetov" ko hitro mogli. To in še marsikaj drugega sem čital o tej aferi poznaje v hrvatskih ameriških listih. Precej je pretiranega, a vsoto so dobili in to je zbor spravilo med Hrvati v slabo luč.

Odbor "Zore", ki je apeliral na jugoslovansko vlado še iz Chicaga, torej pred odhodom v Evropo, za gromito pomoč, je izprevidel, da dvema gospodarjem nima mogoče služiti. To bi moral vedeti prej in stvar pojasnitvi članom, namesto da je iz "Zorine" ture nastal končno "narodni škandal" in za vladu v Beogradu pa nova blamaža. Skoraj gotovo je dotični brivec v Zagrebu že čul sušljati o neprilikah "Zore", oziroma o tisočkah, ki jih je jih je da jušljiva vlada. Ker me je zamenjal za "Zoraša", ga je morda mikalo, da bi svojo bričev napačno rabil na meni. Kajti ko sem odbajal iz brivnice, mi še zmerom ni verjel, da nisem član "Zore". Šele z napitnim sumu mu to dopovedal in ga spravil v boljšo voljo.

V Zagrebu in na Hrvatskem sploh je tudi mnogo Židov. V mestih imajo večinoma trgovine, a dobro zastopani so tudi v upravnih bank, po deželi pa se pečajo s prodajalnami, z gostilniško obrto in s posojevanjem denarja seljakom. Med hrvatsko višješolsko mladino je nastal "pokrel prerojenja" hrvatskega naroda, ki si črpa navdušenje iz Hitlerjevega nacizma. Je antisemitski, ker hoče Hrvate "osvoboditi iz klešč judov", in je protisrbski, ker zahteva neodvisno hrvatsko državo. Ostromno večino hrvatskega naroda pa ima na svoji strani stare državne uradnike, ki so zgodili denar, da Vladko Maček, dasi mnogi izpodkopavajo zaupanje.

V gostilnah v Zagrebu pečejo jance na ražnju kar na dvojicah, posebno na stranskih licah, kjer žive ubožnejši sloji. Postrežba v gostilnah v mestu je dobra in prostori snažni. Hrana v teh lokalih je fino pripravljena in razmeroma počne. Zdi se mi, da Hrvati jedo več nego Slovenci najširo v starem kraju ali v Ameriki.

V Zagrebu še izhaja socialistično strokovno glasilo, ki je dobro urejanvo. Hrvatski nacionalizem pa je unjam kot socialističnemu političnemu delo-

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Njegovi otroci se smatrajo za Hrvate, kar je naravno. Celo glavni voditelj hrvatskega naroda dr. Vladko Maček je slovenskega rodu. A smatra se za zavednega Hrvata.

Zagreb je v potresni zoni. Potres leta 1889 in 1901 je proučil ali poškodoval mnogo stavb. V obema nesrečama so Zagrebčani začeli planirati lepe mesto nego je bilo prej in ga tudi zgradili.

Ko sveta hodila po mestu, meje Angela opozorila na "prosjačke". Bilo jih je mnogo. Vsakdo je imel ob pasu zaklenjeno kositreno puščico z odprtino, skozi katero so ljudje spuščali darove. Na vsaki puščici je napis "socia za zaščito".

"Kako gre ta stvar?" sva vpraševala. Ne vem ali je res tako ali ne, a pojasnilo so nama,

da ko berač dovrši svoj štih, gre s puščico v urad socialne zaščite, kjer jo odklenejo in prestejevanje vanjo zmetani drobili. Od tega dajo njemu 90 odstotkov, ostalih 10 pridrže v korist drugih, ki so potrebeni "socialne zaščite".

Tudi v ameriških velemestih dele berači, ki prosjačijo po ulicah, nabrani denar z drugimi. Pravijo, da so najboljše organizirani v New Yorku. Svojemu uradu plačujejo za "protekcijo" precejšen del tega kar noberejo. Zupan LaGuardia je pred nekaj meseci naročil policiji, da naj to "raketirstvo" z newyorskimi ulicami izprej iztrebi.

Ponoranem šetanju je šaljena nakupiti nekaj stvari, jaz pa v brivnico. Kdor je navajen ameriških brivnic, se v evropskih ne počuti tako komodno, posebno v podeželskih ne. V večjih brivnicih v mestih ima navadno s tabo najprvo okrakev vajenec, morda celo dva, potem brivec, in končno še portter. Ta zagrebški brivec mi je pravil, kako silno slab so plaćani brivci. "V Ameriki so v primeri z nami brivci aristokratje," mi je ščebetal in ob enem grajal, češ, da se veliko brijem sam, pa je potem izkušenemu brivcu delo otežkoeno, ker raste dlaka v napačno leko. "Jaz vas poznam," mi je končno rekel. "Nemogoče! V tej brivnici sem zdaj prvič in v Zagrebu še drugi dan."

Brivec — fant kakih 30 let — pa je vztrajal, da me je videl v paradi ameriškega hrvatskega pevskega zboru "Zora" in na odrvu v dvorani, kjer je pella.

Fant se je kajpada zmotil, ker niti vedel nisem, da je činkaški hrvatski pevski zbor na posetu v Zagrebu.

Potem sem o posetu tega zobra izvedel več, kar me je zanimalo. Njegovi člani so prišli v

vanju jako škodoval. Jugorska ustanoviti svoje (vladne) strokovne organizacije, hrvatski nacionalisti imajo svoje, socialisti pa delujejo v prejšnjih, ki se vzliči tem težavam krepko drže. Sodružni so uverjeni, da pridejo za njihove aktivnosti kmalu boljši časi, kajti fanatični nacionalizem, ki zdaj plameti po Evropi, je družabna bolezzen, ki se je bodo morali odrestiti vsi narodi, ako nočejo v katastrofo, ki bo vse pokopal.

Z obiski in ogledom po Zagrebu sva za enkrat opravila. Sklenila sva se ustaviti spet tu, ko se vrneva iz Srbije. Zdaj pa sva se namenila k Plitvičkim jezerom in nato v Dalmacijo. (Dalje prihodnjič.)

Conemaugh Valley federacija društva SNPJ

PRIREDI

V NEDELJO 6. AVGUSTA SLAVJE 35-LETNICE SLOVENSKE NARODNE PODP. JEDNOTE NA HRVATSKI FARMI Johnstown, Pa.

Vhod na pikniški prostor otvorjen ob 9. zjutraj.

Pri koncertnem delu sporeda sodelujejo slovenski pevski zbor JUGOSLAVIA, hrvatski pevski zbor RODOLJUB in SRBSKI PEVSKI ZBOR.

Glavni govornik JOHN TERCELJ. — Nastopijo tudi drugi govorniki.

Lepi glasbeni komadi bodo predvajani vse popoldne po zvončnikih. — Od 6. zvečer bo igral plesalcev Kapler Trio. — Vstopnina na plesalcev 25c, na pikniški prostor pa 10c za odrasle. Otroci vstopnina prosti. — Parkanje avtomobilov brezplačno.

Servirana bo pečena jagnjetina in razne druge jedade ter pijače. Bus bo vozil posnetnike brezplačno ob 9. Ave. na pikniški prostor in nazaj ob 1. pop. do 11. zvečer.

VSTOPNINA 10c JE PLACATI PRI VSTOPU V BUS.

KAŽIPOV: Peljite se po Coopersdale progi cestne zeleznic in od konca proge še dve milji naravnost po z opoko tlakovani cesti.

NA VESELO SVIDENJE!

ODBOR.

SMEŠNA OBRAVNAVA

Obravna, oziroma zaslivanja v San Franciscu, v kateri hčete vladu dokazati, da je Harry Bridges komunist, ali pa je bil prej, bo koncem konca drag ipas, kajti zaslivanjih je bilo še mnogo prič v raznih krajev na zapadu in drugod. Tudi Bridges, njegov unijo in prijatelje bo to mnogo stalo. On je zanikal, da je ali da je bil kdaj prej član kom. stranke. Obravna se vrli zato, da je bil v propagir s stranko vred nasilno strmoljavljivajo vladu, se ga deportira v Avstralijo, kjer je bil rojen. V Ameriki je že mnogo let, kjer je postal voditelj unije pomorskih in ladijskih delavcev v pristopu na zapadu. Na sliki je on in njegova hči.

Maynard Krueger o položaju in bodočnosti soc. gibanja

Chicago.

— Prošli petek (28. julija) je predaval v klubu št. 1 v SDC profesor Maynard C. Krueger, član eksekutive ameriške soc. stranke. Analiziral je sedanji položaj z ozirom na možnosti, v kakršnih se najbrže razvije vojni boj prihodnje leta, in med drugim dejal, da ker ljudstvo polagona spoznava, da new deal ni in ne bo rešil najbolj perečega vprašanja sedanjega krize — problema brezposelnosti — bo ljudstvo moralo, hočeš nočeš, iskati izhod kje drugje, kot v new dealu, ki že pojema s svojega viška.

Manj se je s. Krueger v svojem predavanju dotaknil notranjega problema socialističnega gibanja — in to je, kako ga počačati organizatorično, s programom in s propagandnimi sredstvi, da bo kos svojih nalogi in priložnostim, ki jih ima baš v sedanjem času. Na tozadovna vprašanja je Krueger odgovarjal, da je bilo v glavnem strankinem uradu doslej preveč deficitizma, da pa je novi tajnik energičen in optimist in se na dejana napredka v stranki. Glavna težkoča je zdaj strankino glasilo Socialist Call. Sklenili so da postane s 1. septembrom spet tednik, toda list je v gromnih težkočah in treba je dobiti izhod, da se mu zajameči izhanjanje. To lahko store le strankine postojanke in bilo se vprašane, da se skupno zavzameja prispevati mesečno \$1 vsaka in ob enem pomagajo v kampanji za naročnike. Ako tega ne bodo dosegli, potem je neumestno misiliti, da bi mogli prevzeti kaj večjega, kot na primer kampanjo prihodnje leta, je dejal Krueger.

Seja, predavanje in diskuzija se je vrnila v dobrim razpoloženju. Tajnika Pogorela je nadomestoval Joseph Drasler, predsednik seje pa je bil Frank Zaitz. Nadomestujči tajnik Drasler je poročal, da je piknik, kjer se je vrnil 4. julija pri Keglu v korist Proletarca, tudi gromito dobro uspel. Ko bodo člani in prijatelji povrnali vse vstopnice, ki so jih imeli v predprodaji, smatra, da bo čistega prebitka okrog \$200. Polovica te vstopnina je klub Proletarca prispeval minuli mesec. — P. O.

Vabilo na piknik

Piney Fork, O. — Društvo št. 176 SNPJ vabi na piknik, ki ga priredi v nedeljo 13. avgusta na farmi Franke Sutherland na Nolu, kjer je slovenska naselbina. Prostor je lahko najti. Je pri prvi prodajalni na desno, pri belo pobarvani hiši. V boljšem pojasnilo naj še omenim, da rasteta pred njo dve smrekini. Nedaleč od tu bo društveni piknik.

To društvo je v Prosvetni matici in podpira razne druge dobre akcije. Vljudno ste vabljeni, da nas posetite omenjeno

nedeljo. Bombo se nekoliko zavabili, nekoliko pomenili, mladina pa se bě zabavala po mili volji, ker bo društvo v ta namen storilo vse v svoji moći

• KRITIČNA MNENJA, Poročila in Razprave •

KOMENTARJI

Ako bi J. D. v Detroitu nehal ditve? Čemu bi tudi! "Nekaj se je ljudi teh laži le pripelo," ki si misljijo "ubogi grešniki," ki so s tem priznali, da so le ne njegov novi "vodenik" vendar ustanovljen edino zato, da se ne kregal z resnicami!

"Delavska Slovenija" je bila ustanovljena prav s takega načina. Enako "Delavec," ki je skrahiral v gnojnici laži, prav tako "Svoboda" v Chicagu, za katero so mnogi dobrji ljudje prav po neumem žrtvovali pričilne vseste.

Frank Barbič pravi, da je že pred dobrim poletom leta trdil in pravil, radi česa in proti komu bo "Naprej" in komu bo škodoval. Saj je bilo vendar jasno vsakemu, da ljudje, ki so ustanovili "Delavsko Slovenijo" in "Delavca", niso špoceli "Napreja" zato, da bi agitirali za "Proletarca" in da bi se končno združili z njim. V "Proletarcu" je bilo to pojasnjeno, ampak ker razni naši prijatelji takrat "Napreja" še niso poznavali, ne čitali, so tiste stvari v Proletaru bodisi pregleddali, ali pa pozabili, da so jih čitali.

Rev. Trunk bi moral stvar, ki jo kritizira, pravilno soditi. Na primer, čemu sta v Pleterjih samo dva slovenska meniha, drugi pa so iz tujih dežel? Iz istega razloga, kot če bi rekel o sebi, da bo moral ostati v leadvillskih hribih, kot morajo ostati slovenski duhovniki, tekmovali za službe v revnih slovenskih farah, dočim so dobre svečenske časti za duhovnike onih narodnosti, ki imajo v katoliški cerkvi v Zed. državah prvo besedo: to so na prvem mestu Iraci, na drugem Nemci in daleč na tretjem Poljaki. Kar je drobitin, ostanejo drugim.

Ali veste, da "ubogi grešnik" v listu sloge, slovenskega dneva in fathra Kebeta se ni pojasnil niti eno svojih laži, katere mu je v prošlih letih ponatisnil v komentarjih Proletarca, da bi ga primoral vsaj poskušati opraviti svoje gorostasne tr-

Louis Kaferle pravi v svojem dopisu:

"Prepir se vrnil med 'Naprejem' in 'Proletarcem'. Značilno je, da se je izobilovala polemika o 'Cankarjevem Glasniku' na račun pohvale, ki sta jo pred časom izrekla omenjena časopis. V koliko so te pohvale odkrito, se je pa drugo vprašanje."

Težko je, ko lahko vsakdo piše po svoje, tolmači po svoje, pa če je resnično ali ne. Tudi to, v koliko je gornji stavek odkritosten, "je drugo vprašanje". Kajti z resnico gotovo ne soglaša. Citatelji, ki znajo presojati in misliti, bodo že presočili kako in kaj. Omenjeni dopis je na tej strani. Naj bo ob tej priliki omenjeno še to, da vsakdo, ki priporoča združenje "Napreja" s "Proletarcem", je toliko, kot da bi priznali morje s kavino zlicico. Kar je bilo ustanovljeno za razdiranje, ni po nobenem naravnem ne družbenem zakonu godno za kakršnokoli združenje.

"Glasilo KSKJ" ima v izdaji z dne 26. julija naslov: "Komunistični bratci, oglejte si učenca vase šole". Ali je to tudi na naslov gl. predsednika potrošnega odbora in drugih predstavnikov KSKJ, ki se bratijo z "bratci" v Pittsburghu?

Vsoko priložnost treba izrabiti, ako trka na vrata

Ni še dolgo, ko so sledbeniki likvidiranega Zinovjeva in kominterne v Sloveniji propagirali samostojno Slovenijo. Zdaj imajo spet "novi linijo", pa so se izrekli po njenih navodilih za obrambo "državne neodvisnosti" Jugoslavije.

Vsi, ki delajo pri R. G. in N. vedo, da je Hearstov Sun-Telegraph priobčil njihovo reklamo in slike njihovega odbora za takozvani slovenski dan po naročilu; dalje vasi, ki so na slikah na prvi strani omenjenega lista vedo, da so "pozali", in enako vedo, da so informacije, ki so jih dali poročevalcu, zlagane. Dalje tudi vedo, da je Hearstov list za uslužbo pričakoval plačilo v povečanju cirkulacije med udeleženci "dneva" in tisti pa, ki slikajo, tudi niso radi odpucičeni praznih rok. Te metode je dobro razkril Upton Sinclair v svoji knjigi "Brass Check".

Še o špetirih in za špetire

Cleveland. O. — Kaj je to za ena zverina "osebnost", pri slovenskih časnikarjih? Njim je osebnost to, ako poroča kaj v listu, pa isto poročilo zadene njegovega prijatelja, pa najsišo što rešnica, in bi tako poročilo priobčil vsak ameriški meščanski list. Naši smatrajmo, da morači sprijemljati okoli, kakor zajec okoli grma: Zaka! se ne in priobičajo tako: Barbič iz Clevelandka je poslal dopis, ki ga pa nismo priobčili, ker se bojimo zamere pri prijatelju, ki tako ljubi socializem, da je odstopil in postal samostojen, ker to bolj vleče. Tako se priobčuje poročila, in ako ne verjamete, evo kritika v meščanskem listu, ki mu je ime J. W. Raper. Zapisał je tako: Kadars je mestni zastopnik Herman Finle prijatelj ljudske naprave, ki jo lastuje privatna korporacija, je on zvest prijatelj iste in lahko, da mu je včeraj zavrela kri, ko ni mogel preprečiti, da bi ljudstvo, ki potrebuje elektriko, ne moglo dobiti iste cene! In to od Cleveland Electric Illumination Co. Raper je povedal kar direktno, kar je mislil, in koga je mislil! Ali je to osebnost? Ali je osebnost, akot se napisne nekaj o premoženju, ki ga lastuje korporacija pod drugim imenom?

Ako te nekdo kopne po glavi, da bo slavil svojo karijero, ne sme nihče tega vedeti, ker to ti je slaven mož. In kaj bi rekli naši rojaki? Da ga napada tisti Barbič tam v Clevelandu, kakor sovjetsko Rusijo in Staljinu! No, kaj takega ne sme v javnosti. Ako ti nekdo zapre dveri, bo pa še nekdo drugi. Časnikarji morajo ja skupaj držati, taka je pač časnikarska etika.

Ampak če bi lopnil samo človeka, bi še šlo. Kadars ti pa še potem servira: "Ja, pa ti pravil, da si socialist, in te hoče zamenovati pred publiko, je to direktno norčevanje iz onega očemur Proletarca poučuje od početka ustanovitve. Nekaj ta-

TUDI FASISTI TRDIJO, DA NISO KAR SO

Na sliki na desni je upokojeni ameriški major-general George Van Horn Moseley, ki je bil zasližan pred Diešovim kongresnim odborom za odkrivanje neameriških aktivnosti. General Moseley je voditelj antisemitiske gibanja v Zed. državah in propagira vladu "belih rase". Kongresnikom je zatrjeval, da ni fašist, nego je patriotski Amerikanec, ki deluje proti kvarnemu življenju, CIO, rdečkarstvu itd. Izjavil je, da se on in njegov pristaši poslužujejo v ta namen samo "legalnih" sredstev.

ki posledic bi pa po našem mnenju ja še žihor nosil Proletar. Ker napadati pred nekim članom socialistične stranke in zasmehovati socializem potem pa iti k drugemu in se tam hliniti, je hinavčina, pa naj kdo reče, da ni? Mi pravimo, da je! Pa če tudi bomo zgubili naše ambicije in naše pozicije! Nič strahu, ker rajši smo brez ambicij in pozicij kakor pa, da bi morali igrati hinavce zanje! Koliko vas je, ki si upate tako povedati v javnosti?

Lahko se bosta spominjali, kako je sodrug dobil prostor, da je lopnil po sodružu, ki je tudi branil obstoj Proletarca, in je še vedno pripravljen, dā bi dobil oporo od onih, ki se sučajo okoli Proletarca. In če te puste na cedilu, bodo nasprotniki kakor vedno rekli, saj niso z njim, ker dela le zdražbo. In pomagaj si, ker imamo napredne ljudi, ki hočejo igrati vedno dvojne vloge hrkrati. Kdor ne verjame, naj poizkus in prepričal se bo. In to ne samo pri Proletarju, nego ravno tako pri Prosveti. Rečeno nam je bilo, da je bilo pokojni Zavertnik v takih bojih bolj bojevit, in je šel, ali pa pustil boj do skrajnosti. Zelebi bi, da bi živel sedaj, ker takega s hrbenico potrebujemo sedaj!

Naš Girardčan Tancek je dregnil tam kakor sem že jaz enkrat drezel. Ali kaj ti pomaga John, ker je Cleveland vnebovpijobješ v puščavi. Kdo bo zagovarjal tukaj twoje stališča? Ivan Jontez, Milan Medvešek, popotnik Tone Jankovič, ali jaz? Ne jaz, ker sem prišel do prepričanja, da se ne izplača in samogrdno in postrani le gledajo. Veš, vozili bodo ob cestnem jarku toliko časa, da se preobrije in konec bo prevažanja. Tudi tukaj sem tisti nekdo, ki bom podpiral toliko časa Proletarca, dokler bo šlo, neoziraje se na urednika in njegove opazke. Ako se ni nekaj moglo storiti, ni krivda tega dopisnika. Je pa krivda drugih, da se je nekaj storilo, kar bi se ne smelo storiti in to pa krivdi onih, ki name lučajo ono blato, ki se njih drži. In tega ne morejo zmiti z nobenim milom ali redniskim krtca.

Da, mi potrebujejo rojake kakor so v Girardu. Ko smo bili na pikniku v Salemu, O., se je sodruž Bogolin takoj domislil, da Proletarec rabi podpore in je začel nabirati. Koliko je nabral, bo že poročano. Moram pa povedati, da Bogolin prihaja iz tistega kraja kakor ta dopisnik.

In pa "Naprej"? Ali sedaj verujete, da dela škodo povsod kamor Vitkovč vtrkne svoj nos? Povedal sem vam to že pred letom in pol, pa mi niste verjeli. In kakšne fine dopisni-

in bijeo samo v eno plat zvona.

John Tancek pravi, da sem bil preveč oseben v dopisu. Kaj pa more človek pričakovati na iziv kot je bil J. Tanckov? Saj je bil le en odstavek v celem Tanckovem dopisu brezoseben in to brez ozira, če je bilo to njegovo lastno misljenje ali ne. Tudi njegov odgovor na moj dopis ni niti drugega kot osebno podprtjanje, katero menda izvira iz bivših clevelandskih bojev, ki so že priučena stvar. Tancek je prilil še par neresnic zraven, ki jih je slišal med tem časom. Mi pri C. U. nismo nikoli pisali, tudi ob pričetku ne, da je Cankarjeva ustanova samo clevelandsko organizacijo, pač pa smo vedno poudarjali, da krije vso ameriško Slovenijo. Trdili pa smo, da je Cleveland kulturno središče Slovencev v Ameriki in to drži še danes, če je komu prav ali ne. Ne bom trdil, da je to zato, ker smo tako "kšajti", ampak dejstvo je, da tukaj so pogoji zato, ker tukaj prebivajo Slovenci v večjem številu kot kje drugje, in če imamo še take pomisleke na pravilni bojni proti demokratski in republiški stranki. "Tretji termin" ima torej tudi v tem oziru svojo važnost.

"Tretji termin"

"Tretji termin" drži ameriško politično javnost bolj in bolj v napetosti. Kaj stori Roosevelt? Bo še kandidiral? In če bo, ali mu bo demokratska konvencija dovolila nominacijo v tretji termin, ali jo bo dala komu drugemu? Za Rooseveltov tretji termin se navdušujejo unije CIO in tudi mnogi lokalni AFL, progresivni v zvezdu in tudi drugi v zelo veliko vplivnih demokratskih politikov liberalnih nazorov. Reakcionarni demokrati, profesionalne "patriotične" organizacije, in naravno vsa republiška stranka pa je odločno proti "tretjemu terminu". Ako Roosevelt ne bo kandidiral, bosta bržkone obe stranki imeli konservativne kandidate, čeprav bodo v volilni kampanji vsi poudarjali svojo "progresivnost". V tem slučaju je možno, da se delavske in progresivne skupine sporazumejo nominirati svojega predsedniškega kandidata, ki bi šel v volilni bojni proti demokratski in republiški stranki. "Tretji termin" ima torej tudi v tem oziru svojo važnost.

Izlet Sokolov v Bolgarijo

Meseča julija je šlo na izlet v Bolgarijo iz Jugoslavije 8000 Sokolov. "Narodno" časopisje v Jugoslaviji je bilo vseled tega "prvega večjega zbljanja" z Bolgari po vojni" jako navdušeno. "D. P." pa ga takole komentira: "... Pri tej priliki moramo ugotoviti, da so prvi obiskovalci po vojni, ki so na večini stike med Jugoslavijo in Bolgarijo, bile naše delavske organizacije, ki so pošljale svoje delegate v Sofijo in druga bolgarska mesta. Tedaj ti obiskovalci vsaj pri nas niso vzbujali simpatij, zato pa so tem bolj navdušili bolgarsko socialistično delavstvo, ki je tedaj živilo v dobi najhujših reakcij."

Pravji pomen te novice je treba čitati med vrsticami, ker bi direktnih namigov o neiskrenosti sedanjega prijateljstva do Bolgarije cenzor ne dopustil.

Naznani zaradi datum

Chicago. — Društvo Slavija št. 1 SNP je imelo vinski trgatev v nedeljo 15. oktobra v jednotni dvorani. Rezervirajte si dan za poset k "Slaviji".

LISTNICA UREDNIŠTVA

F. S., Pittsburgh, Pa. Ni bilo prostora v tej številki. Bo objavljeno v prihodnji.

A. G., Imperial, Pa. Priobčimo prihodnji teden.

Mnogo kandidatov za diktatorja

Diktator Zed. držav bi rad postal George Deatherage in West Virginia. On načeljuje fašistični organi-

GEORGE DEATHERAGE
zeciji "Knights of the White Camel". Napada žide in hoče, da postanejo Zed. država last pravih (belih) Američanov. Vselej svojih antisemitiskih in drugih fašističnih aktivnosti je bilo tudi on še zasližan pred Diešovim kongresnim odborom, kjer je trdil, da je njegov cilj obravnavati Zed. države pred židovske komunistične kuge.

POSLUŽITE SE NAŠE POPOLNE TRGOVSKE REFRIGERACIJSKE POSTREŽBE

Mesarji, peki, cvetličarji, restavanti, gostilne, groceristi, krznarji, delikatesne in druge trgovine

• Naši refrigeracijski inženirji vam bodo z veseljem pomagali, izdelati načrt za vaš električno hladilico, inštalacijo zmrzovalnih ali mrzilnih shramb. Nobenih stroškov ali obveznosti ni za to potrebo.

MALO NAPLAČILO
Vprašajte o našem načrtu za 24-mesečno odpalčevanje

Sam po klicite RANDOLPH 1200, Local 2144, za PO-POLNO električno refrigeracijsko postrežbo.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

72 West Adams Street — RANDOLPH 1200, Local 2144

In Bad Company

Throughout the past six years Socialists, in their opposition to and criticism of New Deal policies and objectives have been painfully aware that they were frequently in bad company. We were against Roosevelt and so were the most reactionary elements of the Republican political machine. True, Socialists launched their shafts against the administration from a different angle than that employed by that anarchistic element which resented any and all governmental regulation of big business, but the fact that both of us were attacking the same administration, we suspect, did cause the uninitiate to associate us with a group for which we had, nor wished to have, nothing in common.

Now, as opponents of any policy which will embroil the United States in a European war, we again find ourselves in the company of—of all people!—the Nazi Bund element which is organizing in this country.

Naturally, the Bund doesn't want America to be mixed up in a war in Europe. However, it should not be necessary for us to point out that their efforts to keep America at peace are motivated by vastly different consideration than those which are important to us.

We take the class attitude. We assert that the threat of war which hangs over Europe today is the result of imperialistic rivalries with which the American masses, who will be called upon to fight and die if this nation joins the bloody party, have no interest. The Bundsmen, on the other hand, want to keep America out of war because they see that if this nation participates it will be as an ally of Germany's foes.

We are therefore constrained to again emphasize that the Socialist position is based upon a positive philosophy. Mr. Roosevelt wants to preserve the private profit system and is making concessions to the principle of government control for the purpose of keeping that system from collapsing. We Socialists want the profit system to be replaced by a co-operative commonwealth in which capital will be socially owned and wealth will be produced for use instead of for the profit of an owning class. We therefore subject the president's policies to a critical analysis and condemn his objective. But we have nothing in common with the reactionaries who shoot at the New Deal from the right because they want to retain unconditional control of economic processes.

Our attitude on war is not merely one of opposition. On the contrary, we present a program for peace by advocating an economic order under which the exploitation of workers and the creation of unsaleable surpluses in the hands of a favored class—which is the basic cause of modern wars—will cease to exist. But we reject the narrow nationalism of Bundsmen who would shape America's policies to serve the purposes of a German dictator with the same repugnance that we feel toward the fake patriotism of Communists who would take the same course to advance the nationalistic interests of Soviet Russia.

If standing by our social principles and our economic philosophy seems to put us in bad company, that merely emphasizes the terrible mess into which the entire world has been plunged by the contradictions of the capitalist system. We also hold that those very contradictions offer the best reason why we, who know that capitalism is the breeder of poverty, conflict and war, should drive forward along the Socialist line.

—Reading Labor Advocate,

PUBLIC CONTROL

The enactment of a law to provide wage-earners with workmen's compensation is not the end of a movement to establish a right of these citizens, but only a step toward that end. The opposition to a law in effect is just as vigorous as in the beginning and has acquired skill. The main source of opposition is private insurance companies. It was a mistake not to exclude these companies from the field instead of permitting them to become agencies for administering social legislation. An agency operating commercially is in fundamental conflict with administration of social legislation.

The first decision with regard to workmen's compensation which either clears the field or complicates it is between setting up an exclusive state fund or commercial insurance companies for paying benefits for the victims of accidents and occupational diseases. Experience and financial facts are conclusively in favor of the exclusive state fund. Data published by the division of labor standards of the U. S. department of labor show that for every dollar paid in workmen's compensation, in 1937, private insurance companies collected \$2.58 in Indiana; \$2.32 in Maryland; \$2.21 in Oklahoma; \$1.95 in Missouri; \$1.81 in New Jersey; \$1.75 in New York; while the competitive state fund collected \$1.18; \$1.68 in Oklahoma. In North Dakota and Ohio where there are exclusive state funds—\$1.00 in benefits represented \$1.08 and \$.97 respectively in collections. However, in Ohio costs of administration are paid from general taxes.

Judged by standards of economy and efficiency the exclusive state fund is basic for securing a compensation measure securing workers against industrial hazards.

—American Federationist.

PASS THE SPY BILL

Growing out of the hearings held by the La Follette investigating committee is the bill introduced by Senators La Follette and Thomas to prevent and penalize the use of labor spies, strikebreakers, private armies and munitions, armed guards off the premises, etc.

As stated by the two senators, the bill is several decades overdue. For half a century, and more, the labor-hating contingent of the employers have run riot with oppressive labor practices, taking the law into their own hands and in innumerable instances bludgeoning the employees into submission and wrecking the unions by undermining them with spies or by sheer violence or both. The bill is intended to stop such practices. If passed, it would make for civilized procedure in industrial disputes and extend a measure of belated justice to the underdogs.

VISITORS

Mr. and Mrs. Valentine Stroj of Indianapolis, Ind., and their daughter Stanis, a Purdue student this Fall, visited at the Slovene Labor Center this week.

From Milwaukee, Wisconsin, Math. Koren paid us a call.

Branch 1 Meeting Well Attended—M. Krueger Speaks on "Future of the Socialist Party"

CHICAGO.—Numerous questions were asked prior to the meeting of Branch 1, last Friday, about the recently subject scheduled for discussion that evening—"Future of the Socialist Party," by Prof. Maynard C. Krueger, member of the National Executive Committee. And, despite the fact that many members were out of town, the meeting was fairly well attended.

Comrade Krueger analysed the American political scene prior to and since the "New Deal," with its unemployment insurance, old age pensions, the Wagner act, and other such mild reforms.

"Even the basic causes of unemployment have not been touched, many people have accepted the New Deal for what they expected to get through Socialism," he said.

He mentioned the possibility of a big political turnover in 1944, or, certainly in 1944—as we have seen in 1920 and 1932—when millions of disappointed voters will be unloading from the Democratic band wagon and doing the traditional thing among American voters—changing from one major capitalist party to the other. In neither of these turnovers were we Socialists ever able to muster more than close to one million votes. If not in the presidency, we are certain to see a big chance in Congress in 1940, he said.

"Socialists should be in the field with their candidates and a program that will win over these disappointed voters leaving the Democratic bandwagon for reasons which we, ourselves, as Socialists, propose. If we are unable to offer them such a program we are definitely to be written off as a political factor, altho I do not believe that will be so," he stated.

This program, above all, should offer a solution for the unemployment problem, which if allowed to continue much longer will positively lead to fascism just as in Germany prolonged unemployment led to fascism, he believes.

In 1940 we will see: The CIO supporting New Deal candidates, regardless of how reactionary they may be; Communists supporting these and also the most reactionary Democrats who can drag out of the south; and not a ghost of chance for the appearance of a national labor party. Under these circumstances and against such hardships we will have to struggle. One of the very first jobs, in his opinion, is to build the Party organ, the Socialist Call, into an influential paper. With the 1st of September the Call will be put back on a weekly basis where it absolutely must remain. "If we fail to accomplish that," he stated, "we should not even think of running a presidential campaign."

About the situation in the National Office, he said the defeatist spirit prevalent there for quite some time has been somewhat rectified since secretary Clement came into office. And the Party's sustaining fund, too, is growing satisfactorily.

At this meeting a report on our July 4th picnic, sponsored for the benefit of the sustaining fund of Proletarec, was read, showing that a profit of about \$200 was realized from this, our most successful venture of the summer.

Joseph Drasler.

SAVA'S PICNIC

CHICAGO.—Kobal's Grove in Clarendon Hills will be the scene of gay activity Sunday, August 27, when "Sava" will picnic there.

The chorus had dismissed rehearsals during the hot summer months, but will resume again Tues. Aug. 8. Preparations for this annual get-together of all members and friends are progressing to a nicely, with all indications pointing to a jolly good time.

Remember the date—Sunday, August 27th.

Labor Center Bowling Courts Abuzz Nightly

Chicago.—Installation of night lighting at the Slovene Labor Center bowling courts is proving magical drawing power, as the courts hum with a gay sportive atmosphere each evening. Nor is the game confined to the male sex either. The women folk have a number of teams organized for whom the courts are reserved each week. Pioneer Lodge, SNPJ, is in the swim with a full league schedule. Among other regular patrons competition and enthusiasm runs equally high.

Guns Before Pants

The German government has banned the use of such terms as breeches, knickerbockers and shorts because of their foreign origin. We understand, the next move will be to ban the use of these indispensable articles themselves. Hitler has always wanted to wear the pants for all of Germany. —Carroll Coburn.

THE WISCONSIN PEOPLE DO NOT WANT A SALES TAX

Ever since the weekend when the reactionaries at Madison sounded out the people on the subject of a general sales tax, and dropped it like a hot coal when they discovered the almost universal opposition, it has been rumored that the general sales tax would be maneuvered into the picture again.

It appears that there may be something in the rumor. Perhaps much of the hemming and hawing about taxes, and much of the suggesting of this and that method of raising funds, is just a stall to get the folks disgusted sufficiently so they will say, "Oh, well, if there's no other way, pass a sales tax."

The people will have to look out for that, and keep on letting the reactionaries know they will not stand for a general sales tax.

Other means of raising revenue can be found if the myopic reactionaries are willing to look for them. There could be, for instance, an increased income tax in the higher brackets—and an increased inheritance tax. And there is the telephone tax. The supreme court of the state a few days ago knocked out the efforts of the state to reduce the telephone tax. —Milwaukee Post.

LOVERS OF MUSIC, TAKE NOTICE!

By RIGHT, in "La Parola"

What can happen to music, opera and all arts in any country when a free government elected by the governed is superseded by a fascist "brutalitarian" regime, is best illustrated by the deplorable condition in which "La Scala" of Milan, Italy, finds itself.

La Scala for years was rated as one of the most celebrated opera houses in Europe. It was the temple of music where the genius of Verdi, Puccini, Mascagni, Toscanini, Caruso and other shining lights in the musical firmament once thrilled the elite. And now?

Under the old constitutional regime La Scala flourished in its artistic enterprises; left free and independent of any government interference, it could engage the best talents and satisfy the public demands without fear of incurring the displeasure of the political authorities.

La Scala is now decaying. Its spectacles are poorly attended; the financial deficit is mounting every day, while the standard of its artistic performance is so low as to invite the condemnation of none other than Mr. Francesco Abbate, the musical critic of the largest Italian daily, "Il Corriere della Sera" of Milan.

* * *

Under the old constitutional regime La Scala flourished in its artistic enterprises; left free and independent of any government interference, it could engage the best talents and satisfy the public demands without fear of incurring the displeasure of the political authorities.

La Scala is now decaying. Its spectacles are poorly attended; the financial deficit is mounting every day, while the standard of its artistic performance is so low as to invite the condemnation of none other than Mr. Francesco Abbate, the musical critic of the largest Italian daily, "Il Corriere della Sera" of Milan.

* * *

What are the real reasons for the crisis in the La Scala theatre?

According to the "Menestrel," a Paris newspaper, the reasons are numerous and of varied nature, the most important, however, are political. Since the Mussolini regime embarked on the anti-Semitic campaign, the management of the famous theatre was forced, to dismiss the conductor, Enrico Kleiber, who was substituted with a German conductor of mediocre merit.

A few months ago when the campaign against the Jews was in full swing, more than one-third of the permanent subscribers severed their connection with the theatre. It is well known that the Jews are lovers of music. To make the picture more desolate, the chorus director, Mr. Vittorio Venetani, who for 17 years had added to the prestige of the theatre because of his incomparable skill, resigned. His two successors have in vain tried to fill the bill.

To all this, it must be added that

Up and down the place he sped—Greeted old and young; Far and wide the tidings spread; Clapped his hands and sung.

Came his cronies; some to gaze Rapt in wonder; some Free with counsel; some with praise; Some with envy dumb.

"May he," many a gossip cried, "Be from peril kept!" Father hid his face and sighed, Mother turned and wept.

ENEMIES IN WAR—COMRADES IN DEATH

LETTERS TO JUDD—

(An American Working Man)

My Dear Judd:

When I was a youth, trying to find out about my country, one of the first things I learned was that its politics were corrupt. I lived in New York City, and saw that corruption all about me, and the hideous ruin of human lives; naturally I tried to figure out why these things had to be. The explanation given me in school was that it was the ignorant foreigners who crowded into our cities; they didn't understand our institutions, they sold their votes, and delivered our political parties into the hands of bosses.

It happened that I had a certain relative—I won't tell his name, suffice it to say that he was a financial man, on his way to becoming one of our great millionaires. He wanted to break into New York, so he opened an office, and gave a big block of stock to Richard Croker, at that time boss of Tammany Hall; he made another Tammany chieftain the head of his New York office—and that was all there was to it. He was "in," and his firm took over the city's business along that line, and all city officials and employees were given to understand that they must patronize it. Later on my relative—he was very fond of me, and told me all his doings—named a certain man for treasurer of New York state on the Democratic ticket; he smiled as he told me what that was going to mean, his firm would open offices all over the state and would get the state's business. After which my worthy relative proceeded to scold me for my budding "radicalism," and to assure me that our big business leaders were all patriots and men of honor.

Thus I saw the game from the inside, and little by little I came to understand it. Yes, it was true that the boss paid the ignorant foreigners for their votes; but where did the boss get the money for that purpose? The answer, though painful, was plain; he got it from all such business men, seeking all such favors and privileges from the state. And here was a further fact which was plain—my relative did not pay the boss for nothing; he intended to get, and did get, a hundred times as much out of the bargain as he paid to the boss and the political machine of the boss. And that, I found, was the universal rule of this game of graft; the boss was merely an agent, set up by big business men to run the political part of their affairs; and as for the ignorant foreigner, he was a convenience which the business man made use of, in political as in the labor market.

In the old days of the Tweed ring, the politicians used to steal our money outright; but that is over now, because every politician knows, just as every business man knows, that it is so much better to "make" money than to steal it; you can "make" so much more, and there is no danger of being sent to jail. So nowadays the rule of our polities is "honest graft." The chiefs of Tammany Hall do not loot the treasury; what they do is to receive blocks of stock in paving companies and construction companies, which do the work for the city at enormous profits; they own stock in the banks which handle the city's funds; they are in all the big traction deals; they get up little pet companies, to do this or that service for the public service corporations—to furnish them with ink erasers, or time-clocks, or chewing gum, at several times the market price; and all that is perfectly safe and regular, and instead of sending them to jail we envy them.

There is a charming fable by an old-time Italian named Pestozzi, to the effect that the little fishes in the pond held a meeting to protest against the cruelty of the big pike; and the pike considered their protest and declared the matter should be remedied by a decree to the effect that every year two little fishes should be permitted to become pike. The fable does not tell us how the little fishes took that offer; but if they had been little American fishes they would have been delighted and would have called it "liberty." Whether or not some particular little fish becomes a pike is a matter as result of their previous experiences with "negotiations" which evidently had as their aim the breaking of morals, the strikers took the present conferences in their stride, and intensified their activities.

IN FRANCO'S SPAIN

Republican Journalist Are Executed

At least 25 journalists have been executed in Spain in the mopping up ordered by Franco since he entered Madrid, a former correspondent in Spain says he learns from a trusted source here.

Among the 55 shot was Javoer Bueno, former editor of the Avance of Oviedo, one of the great newspapermen in Spain. Bueno was a Socialist and after the 1934 Republican-Socialist rebellion against the government of Lerroux and the clericals, he was condemned to 30 years imprisonment and fined some fantastic number of millions of pesetas for having been "ideologically responsible" for the rebellion.

Not Yet, But Soon

Finally the day arrived when automatic machines made the machines that raised and made all things automatically. This naturally cut off all wages, salaries and farm income. So everybody naturally went into business selling goods and services to each other. But as nobody had money to buy and everybody was in business to sell, competition became so keen that naturally all starved to death, and were buried under the things the automatic machines naturally kept on turning out.—American Guardian.